

Datum

Välj datum

Diarienummer

Projnr.

Handläggare

Kristian Schoning

Klassning av isälvsavlagringar som värdefulla natur- eller kulturmiljöer

Syfte

Arbetet med åtgärden syftade till att ta fram grunderna till en sammanhållen bild av de värden naturgrusavlagringar representerar och sätt att värdera och kommunicera hur hänsyn till dessa värden bör tas i samhällsplanering och markanvändning. Åtgärden behövs mot bakgrund av att Naturgrusavlagringar har en särskild plats i vår natur och bidrar till olika typer av ekosystemtjänster, är av betydelse av grön infrastruktur och representerar ofta en kontinuitet vad gäller kulturmiljövärden. Ett sätt att lyfta naturgrusavlagringars värden är att det finns tillgängligt moderna kunskapsunderlag och handledning om förvaltning och hantering av dessa värden i samhällsplanering och markanvändning.

Effekten av åtgärden är att värdefulla natur- eller kulturmiljöer kopplade till isälvsavlagringar är kända och att sammanhanget av natur- och kulturvärden de representerar finns med i avvägningar vid exploatering och markanvändning. På så vis minskar risken att värdefulla natur- och kulturmiljöer skadas eller går förlorade. Förhindra fortsatt utarmning och förlust av värdefulla naturgrusavlagringar i landet.

Bakgrund

Naturgrusavlagringar var tidigare samhällets källa för ballast till byggande och infrastruktur. Den användningen har lett till att naturgrusavlagringar i vissa regioner i stor utsträckning utarmats och förstörts. Under 1980 och 1990-talet genomfördes en inventering i de flesta länen med syftet att tillgången på naturgrus kunde säkerställas samtidigt som avlagringar med högst natur- och kulturvärden skulle bevaras. Kunskapen om denna inventering är idag till stor del bortglömd och samtidigt representerar inventeringen en annan tid vad gäller naturresurshushållning och kulturvärden.

Genomförda aktiviteter

Projektmöten med deltagande myndigheter det vill säga Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen, Länsstyrelserna, Havs- och vattenmyndigheterna. Under dessa möten diskuterades olika perspektiv på värden kopplade till naturgrusavlagringar och hur uppfattningen kring naturgrusavlagringarnas värden ser ut. Vad gäller biologisk mångfald och naturtyper är det inte naturligt att se på geologiska formationer,

naturgrusavlagringar som en särskild grupp att studera. Däremot står naturgrusavlagringar för konnektivitet inom grön infrastruktur och en stark kontinuitet vad gäller kulturmiljöer som återspeglar landskapets utveckling. Naturgrusavlagringar har även stor betydelse vad gäller förståelse för geologisk utveckling och olika bildningar kopplade till den geologiska utvecklingen samt har betydelse för hur landskapet upplevs.

Innan aktiviteten inom åtgärden avbröts gjordes en sammanfattning av metodiken för grusinventeringens natur- och kulturvärdesbedömning. Inventeringar som främst genomfördes under 1980-talet.

Slutsatser

Naturgrusavlagringar utgör en liten andel del av våra naturmiljöer. Samtidigt har naturgrusavlagringar en oproportionerligt stor andel områden där värdefulla natur- och kulturmiljöer kombineras. Detta ofta med en tydlig kontinuitet. De har dessutom i högutsträckning en betydelse för kulturella ekosystemtjänster (rekreation, upplevelser, identitet). Det finns därför tydliga vinster med en fokuserad förvaltning av dessa miljöer där alla aspekter av naturen och kulturvärden beaktas. Ett sådant initiativ är arbetet med en åsvårdsplan hos länsstyrelsen i Uppsala.